

Κεϋνσιανισμός:
η μακροοικονομική θεωρία
της ακαμψίας των μισθών και των
τιμών

11^ο κεφάλαιο
Μακροοικονομική
(Abel-Bernanke-Croushore)

Θέματα που θα εξεταστούν

- Ακαμψία του πραγματικού μισθού
- Ακαμψία των τιμών
- Νομισματική και δημοσιονομική πολιτική στο κεϋνσιανό υπόδειγμα
- Η κεϋνσιανή θεωρία των οικονομικών κύκλων και η μακροοικονομική σταθεροποίηση

Ακαμψία του πραγματικού μισθού

- Επηρεάζει την ανεργία
 - Στο κλασικό υπόδειγμα, η ανεργία οφείλεται στη μη σύμπτωση **θέσεων εργασίας και εργαζομένων**.
 - κεϋνσιανοί: οι υφέσεις προκαλούν σημαντική **κυκλική ανεργία**.
 - Η κεϋνσιανή θεωρία αποδίδει την ύπαρξη επίμονης ανεργίας στην **αργή προσαρμογή του πραγματικού μισθού** για την εξισορρόπηση την αγορά εργασίας.

Ορισμένοι λόγοι για την ακαμψία του πραγματικού μισθού

- **Ανεργία**: ο πραγματικός μισθός είναι υψηλότερος από το μισθό που εξισορροπεί την αγορά εργασίας.
- Γιατί δεν πέφτει ο πραγματικός μισθός;
 - πιθανές αιτίες:
 - **κατώτατος μισθός**
 - **εργατικά συνδικάτα (συλλογικές συμβάσεις)**
 - Ο κατώτατος μισθός θα μπορούσε να εξηγήσει την ακαμψία του ονομαστικού μισθού, αλλά όχι και του πραγματικού.
 - εξήγηση για την Ευρώπη, όπου τα σωματεία ήταν - μέχρι πριν από την οικονομική κρίση- ισχυρά.

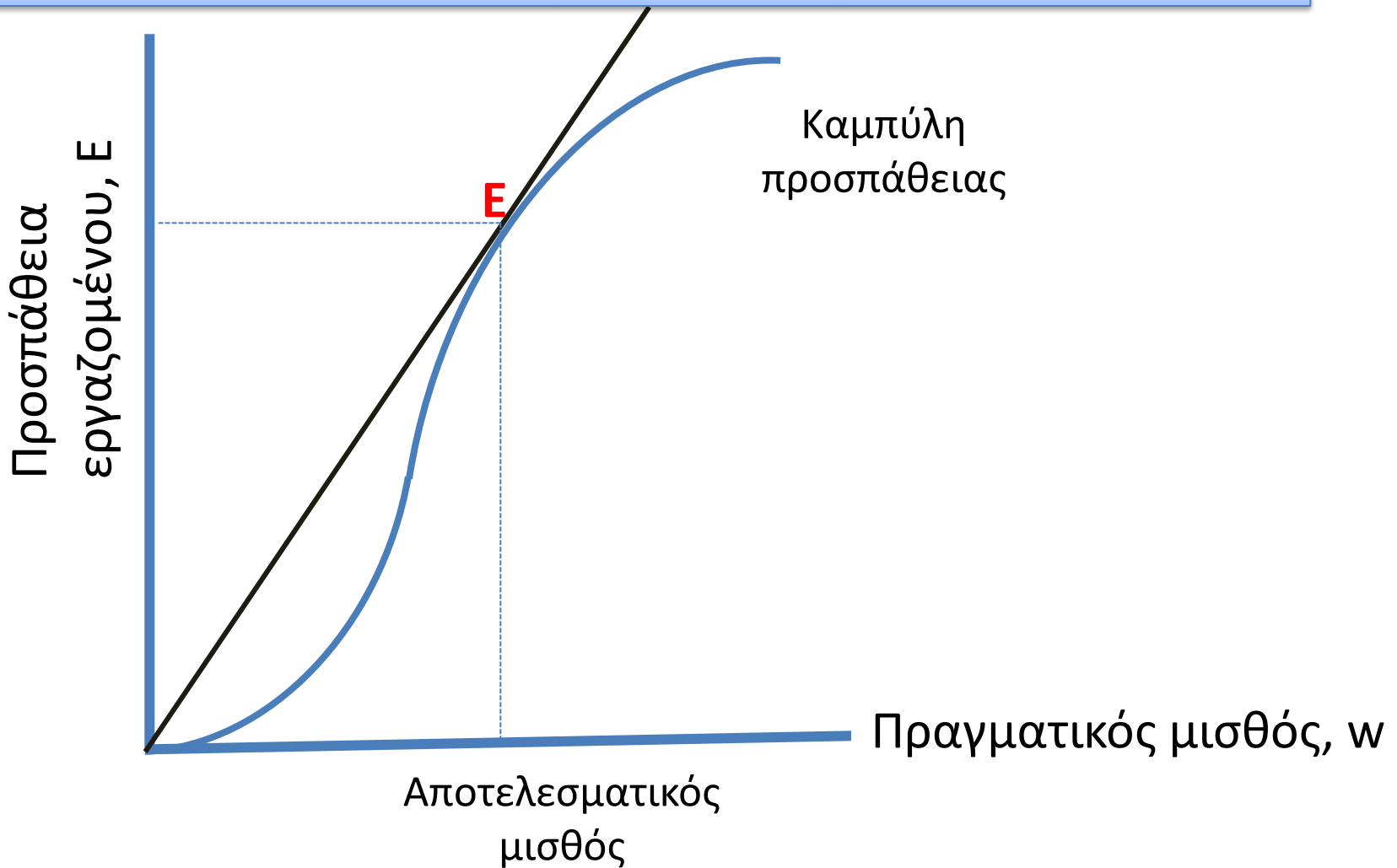
Άλλοι λόγοι για την ακαμψία του μισθού

- Το **κόστος πρόσληψης και εκπαίδευσης** νέων υπαλλήλων: μια επιχείρηση μπορεί να προσφέρει υψηλούς μισθούς για να διατηρεί το εργατικό της δυναμικό σταθερό και να αποφεύγει το κόστος διαχείρισης εργατικού δυναμικού.
- **Αποτελεσματικός μισθός** : η παραγωγικότητα των εργαζομένων μπορεί να εξαρτάται από το μισθό τους.

Το υπόδειγμα του αποτελεσματικού μισθού

- Οι εργαζόμενοι που αισθάνονται ότι τους φέρονται δίκαια θα δουλέψουν σκληρότερα.
- Όσο υψηλότερος ο μισθός τόσο μεγαλύτερη η προσπάθεια για εργασία.
- Ο εργοδότης προσφέρει υψηλό μισθό, ο εργαζόμενος προσφέρει υψηλής ποιότητας εργασία (προσπάθεια).
- Σύμφωνα με το **κίνητρο ανταλλαγής «δώρων»** και το υπόδειγμα της φυγοπονίας, η προσπάθεια ενός εργαζόμενου εξαρτάται από τον πραγματικό του μισθό.

Προσδιορισμός του αποτελεσματικού μισθού

Το υπόδειγμα του αποτελεσματικού μισθού

- Η σχέση προσπάθειας και πραγματικού μισθού:
 - Διαγραμματικά, αντιπροσωπεύεται από την καμπύλη προσπάθειας, η οποία έχει σχήμα S
 - Σε **χαμηλά επίπεδα πραγματικού μισθού**, οι εργαζόμενοι μόλις που καταβάλλουν μικρή προσπάθεια
 - Η **προσπάθεια αυξάνεται καθώς αυξάνεται ο πραγματικός μισθός.**
 - Όταν ο πραγματικός μισθός αυξάνεται πάρα πολύ, η καμπύλη γίνεται επίπεδη καθώς η προσπάθεια φθάνει στο μέγιστο δυνατό επίπεδο.

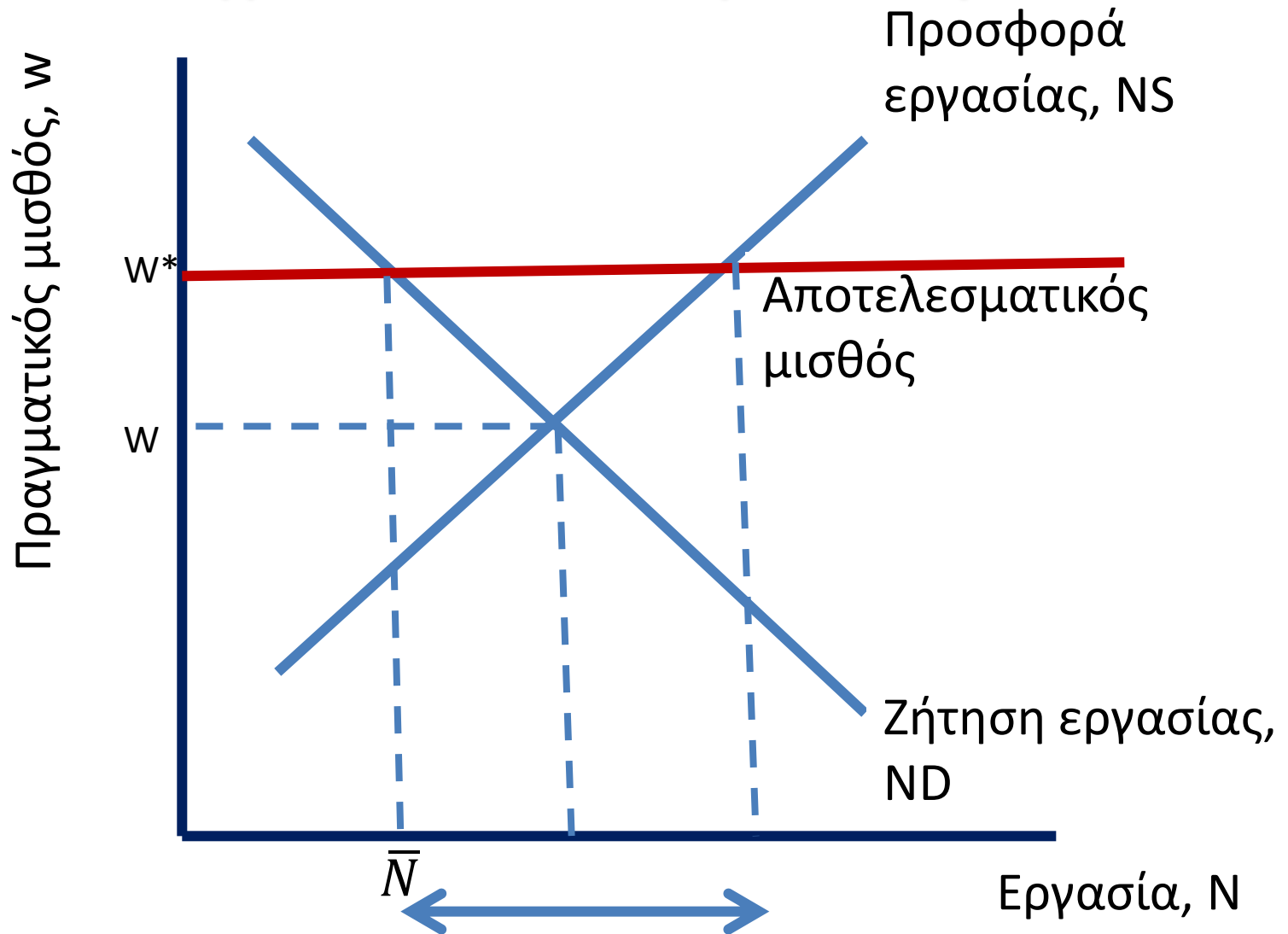
Αποτελεσματικός μισθός

- Για να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη, οι επιχειρήσεις επιλέγουν τον πραγματικό μισθό, που αντιστοιχεί στη μεγαλύτερη προσπάθεια από τους εργαζομένους (κάθε χρηματική μονάδα πραγματικού μισθού που πληρώνεται)
- Στο E:
- ο μισθός ονομάζεται αποτελεσματικός μισθός
- Ο πραγματικός μισθός είναι άκαμπτος-σταθερός, **εφόσον η καμπύλη προσπάθειας δεν μεταβάλλεται.**

Ακαμψία του πραγματικού μισθού

- Η **απασχόληση και η ανεργία** προσδιορίζονται στην αγορά εργασίας.
- Η καμπύλη προσφοράς εργασίας έχει θετική κλίση, ενώ η καμπύλη ζήτησης εργασίας είναι το οριακό προϊόν της εργασίας όταν το επίπεδο προσπάθειας προσδιορίζεται από τον αποτελεσματικό μισθό
- Η διαφορά μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας αντιπροσωπεύει **το ποσοστό ανεργίας**.
- Το γεγονός ότι υπάρχει ανεργία δεν πιέζει τον πραγματικό μισθό προς τα κάτω, διότι οι επιχειρήσεις γνωρίζουν ότι αν μειώσουν τον πραγματικό μισθό θα μειωθεί η προσπάθεια.

Υπερβάλλουσα προσφορά εργασίας στο υπόδειγμα του αποτελεσματικού μισθού

Θεωρία του αποτελεσματικού μισθού

- Επιβεβαιώνεται;
- Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η περίπτωση του **Henry Ford** το 1914
- Στα εργοστάσια όπου πληρώνονται υψηλότεροι μισθοί παρουσιάζεται η μεγαλύτερη προσπάθεια για εργασία.
- Σύμφωνα με τη θεωρία, ο πραγματικός μισθός είναι εντελώς σταθερός, αλλά τα στοιχεία δείχνουν ότι **μεταβάλλεται διαχρονικά** και κατά τη διάρκεια του οικονομικού κύκλου.

Αποτελεσματικός μισθός: ύφεση και ανάκαμψη

- Κατά τη διάρκεια της **ύφεσης**:
- Οι εργαζόμενοι είναι λιγότερο πιθανό να φυγοπονούν και θα δουλεύουν πιο σκληρά διότι η πιθανότητα να χάσουν τη δουλειά τους είναι μεγαλύτερη.
- Η καμπύλη προσπάθειας θα μετατοπιστεί προς τα πάνω και ο αποτελεσματικός μισθός μπορεί να μειωθεί .
- Έτσι **οι πραγματικοί μισθοί είναι χαμηλότεροι** στις υφέσεις, όπως δείχνουν τα εμπειρικά στοιχεία.

Αποτελεσματικοί μισθοί και η ευθεία FE

- Η ευθεία FE είναι **κάθετη**, όπως και στο κλασικό υπόδειγμα, αφού το προϊόν πλήρους απασχόλησης προσδιορίζεται στην αγορά εργασίας και δεν εξαρτάται από το πραγματικό επιτόκιο.
- Στο κεϋνσιανό υπόδειγμα όμως, οι μεταβολές της προσφοράς εργασίας **δεν επηρεάζουν** την ευθεία FE , αφού δεν επηρεάζουν την απασχόληση στο σημείο ισορροπίας.
- Μια μεταβολή της **παραγωγικότητας** επηρεάζει την ευθεία FE , αφού επηρεάζει τη ζήτηση εργασίας .

Το χρήμα δεν είναι ουδέτερο

- **Ακαμψία των τιμών** είναι η τάση των τιμών να προσαρμόζονται αργά σε μεταβολές της οικονομίας.
 - Τα στατιστικά δεδομένα φανερώνουν ότι το χρήμα δεν είναι ουδέτερο, οπότε **οι κεϋνσιανοί απορρίπτουν το κλασσικό υπόδειγμα.**
 - Οι κεϋνσιανοί ανέπτυξαν την ιδέα της ακαμψίας των τιμών για να εξηγήσουν **τη μη ουδετερότητα του χρήματος.**
 - Μια εναλλακτική εκδοχή του κεϋνσιανού υποδείγματος στηρίζεται στην υπόθεση ότι οι ονομαστικοί μισθοί, και όχι τόσο οι τιμές, είναι άκαμπτοι– το χρήμα εξακολουθεί να μην είναι ουδέτερο.

Τα αίτια της ακαμψίας των τιμών

- Μονοπωλιακός ανταγωνισμός και κόστος καταλόγου
 - **Μονοπωλιακός ανταγωνισμός**
 - Οι κεϋνσιανοί θεωρούν ότι πολλές αγορές χαρακτηρίζονται από μονοπωλιακό ανταγωνισμό.
 - Σε πολλές αγορές, οι πωλητές έχουν κάποια μονοπωλιακή δύναμη: είναι διαμορφωτές τιμών σε συνθήκες μονοπωλιακού ανταγωνισμού.
 - Αν ο ανταγωνισμός στις αγορές ήταν τέλειος, θα ασκούταν πιέσεις για τη γρήγορη προσαρμογή των τιμών: οι πωλητές είναι αποδέκτες τιμών, γιατί πρέπει να δεχτούν την τιμή αγοράς.

- Στις **μονοπωλιακά ανταγωνιστικές αγορές**, οι πωλητές προβαίνουν σε **τρεις ενέργειες**:
- 1. Καθορίζουν τις τιμές** σε ονομαστικούς όρους και τις διατηρούν σταθερές για κάποια χρονική περίοδο.
 - 2. Παράγουν τόσο προϊόν** ώστε να ικανοποιείται η ζήτηση στη σταθερή ονομαστική τιμή που έχουν θέσει.
 - 3. Αναπροσαρμόζουν** τις τιμές κατά καιρούς όταν το κόστος ή η ζήτηση αλλάζουν σημαντικά.

Ακαμψία των τιμών και κόστος καταλόγου

- **Το κόστος καταλόγου:** κόστος έκδοσης και ανανέωσης ενός καταλόγου με τιμές προϊόντων. Π.χ. το κόστος που αντιμετωπίζει ένα εστιατόριο όταν αλλάζει τις τιμές (πρέπει να εκτυπώσει καινούργιους τιμοκαταλόγους).
- Ακόμα και ένα τέτοιο μικρό κόστος ενδέχεται να αποτρέψει τους πωλητές από το να αλλάζουν συχνά τις τιμές.
- Αν ο ανταγωνισμός δεν είναι τέλειος, η επιλογή μιας λανθασμένης τιμής προσωρινά δεν θα επηρεάσει ιδιαίτερα τα κέρδη του πωλητή.
- Η επιχείρηση θα αλλάξει τις τιμές όταν **η ζήτηση ή το κόστος παραγωγής** μεταβληθούν τόσο, ώστε η αλλαγή να δικαιολογείται.

Εμπειρικές ενδείξεις ακαμψίας των τιμών

- Μονοπωλιακός ανταγωνισμός
 - Οι τιμές στη μεταποίηση αλλάζουν πιο συχνά στους ανταγωνιστικούς κλάδους σε σύγκριση με τους πιο μονοπωλιακούς κλάδους (Carlton).

- **Ο Blinder και οι φοιτητές του** διαπίστωσαν ότι υπήρχε σημαντική ακαμψία των τιμών σε μια μελέτη τους για τη τιμολογιακή συμπεριφορά των επιχειρήσεων
- Ο κύριος λόγος της ακαμψίας των τιμών ήταν ο φόβος των διευθυνόντων συμβούλων ότι αν αύξαναν **πρώτοι** τις τιμές **θα έχαναν πελάτες** από τους ανταγωνιστές τους.

Εμπειρικές ενδείξεις ακαμψίας των μισθών

- Κόστος καταλόγου:
 - Οι τιμές δεν αλλάζουν αρκετά από τον έναν κατάλογο στον άλλο και συχνά οι μεταβολές αφορούν σε μικρά ποσά.
 - → ότι η ακαμψία των τιμών δεν οφείλεται στο κόστος καταλόγου. (Kashyap)

- Πρακτικά: η ακαμψία των τιμών δεν είναι τόσο προφανής:
- **Οι τιμές αλλάζουν** κατά μέσο όρο κάθε 4,3 μήνες (Bils-Klenow).
- **Οι σχετικές τιμές αντιδρούν** γρήγορα στις διαταραχές της προσφοράς ή της ζήτησης ενός συγκεκριμένου αγαθού,
- **το επίπεδο των τιμών προσαρμόζεται αργά** στις αλλαγές της νομισματικής πολιτικής (Boivin-Giannoni-Mihov),
- → στο μακροοικονομικό μας υπόδειγμα, «η **υπόθεση της ακαμψίας των τιμών είναι χρήσιμη**».

Ακαμψία των τιμών: μονοπωλιακός ανταγωνισμός

- Όταν οι επιχειρήσεις έχουν μονοπωλιακή δύναμη, τιμολογούν τα προϊόντα προσθέτοντας στο **οριακό κόστος παραγωγής τους ένα περιθώριο κέρδους**

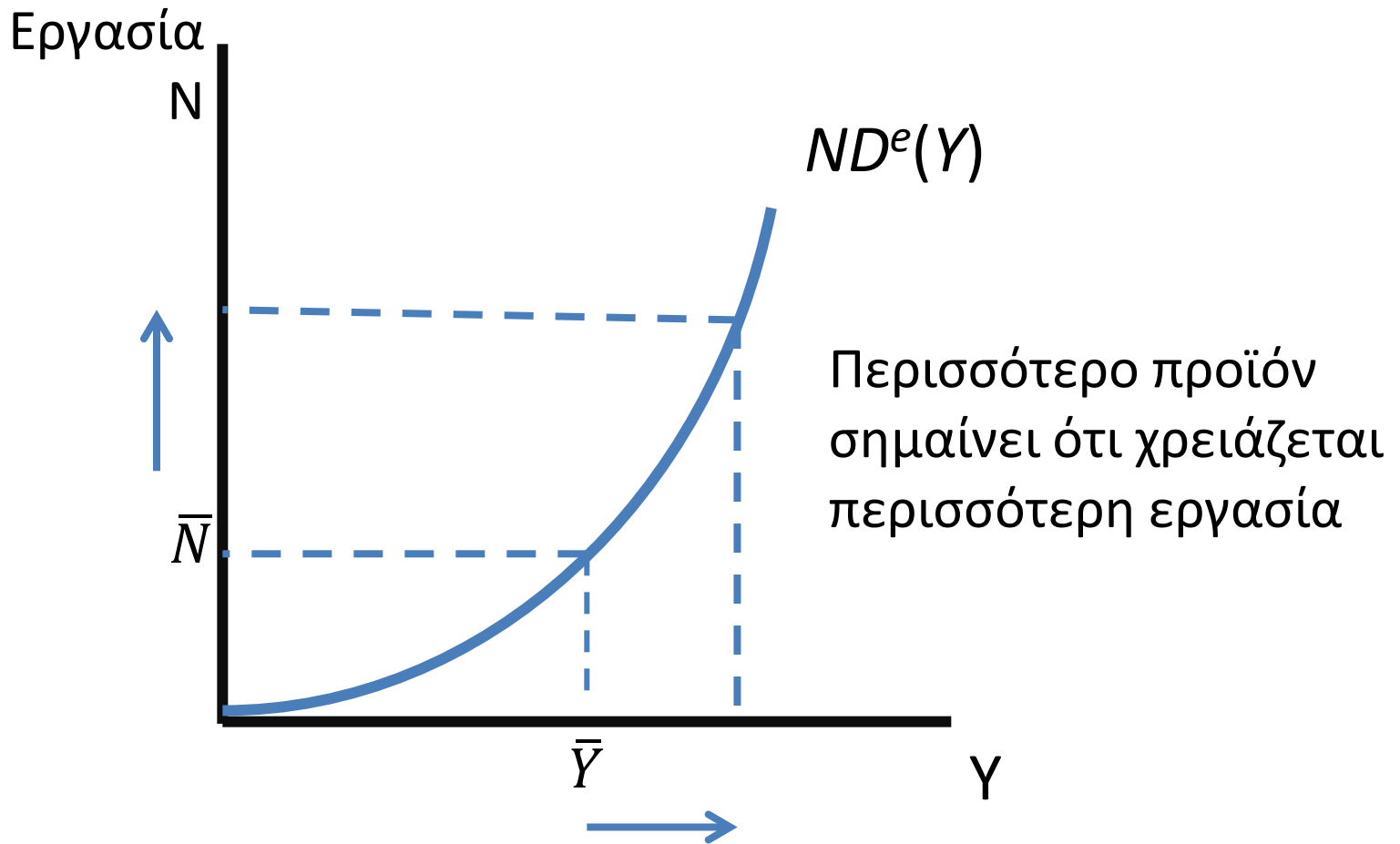
$$P = (1 + n)MC$$

- Αν αποδειχθεί ότι σ' αυτήν την τιμή η ζήτηση είναι μεγαλύτερη απ' αυτήν που ανέμενε η επιχείρηση, τότε θα συνεχίσει να ικανοποιεί την αυξημένη ζήτηση στην ίδια τιμή, διότι τα κέρδη της αυξάνονται λόγω του περιθωρίου ($n \cdot MC$)
- **Αν η επιχείρηση πληρώνει τον αποτελεσματικό μισθό**, μπορεί να προσλαμβάνει περισσότερους εργαζομένους μ' αυτόν το μισθό και να παράγει περισσότερα αγαθά όποτε είναι απαραίτητο.
- → κατά τη διάρκεια της περιόδου όπου οι τιμές δεν έχουν προσαρμοστεί, η οικονομία μπορεί να παράγει μια ποσότητα προϊόντος που δεν βρίσκεται πάνω στην ευθεία FE .
- → **αύξηση της απασχόλησης και της παραγωγής.**

Ενεργός ζήτηση εργασίας

- Η ζήτηση εργασίας μιας επιχείρησης προσδιορίζεται από τη **ζήτηση για το προϊόν** της.
- Η καμπύλη ενεργούς ζήτησης εργασίας, $ND^e(Y)$, δείχνει πόση εργασία χρειάζεται για την παραγωγή της ζητούμενης ποσότητας προϊόντος στην οικονομία.
- Έχει **κλίση θετική**, διότι μια επιχείρηση χρειάζεται περισσότερη εργασία για να παράγει περισσότερο προϊόν.

Η καμπύλη ενεργούς ζήτησης εργασίας

Νομισματική πολιτική στο κεϋνσιανό υπόδειγμα

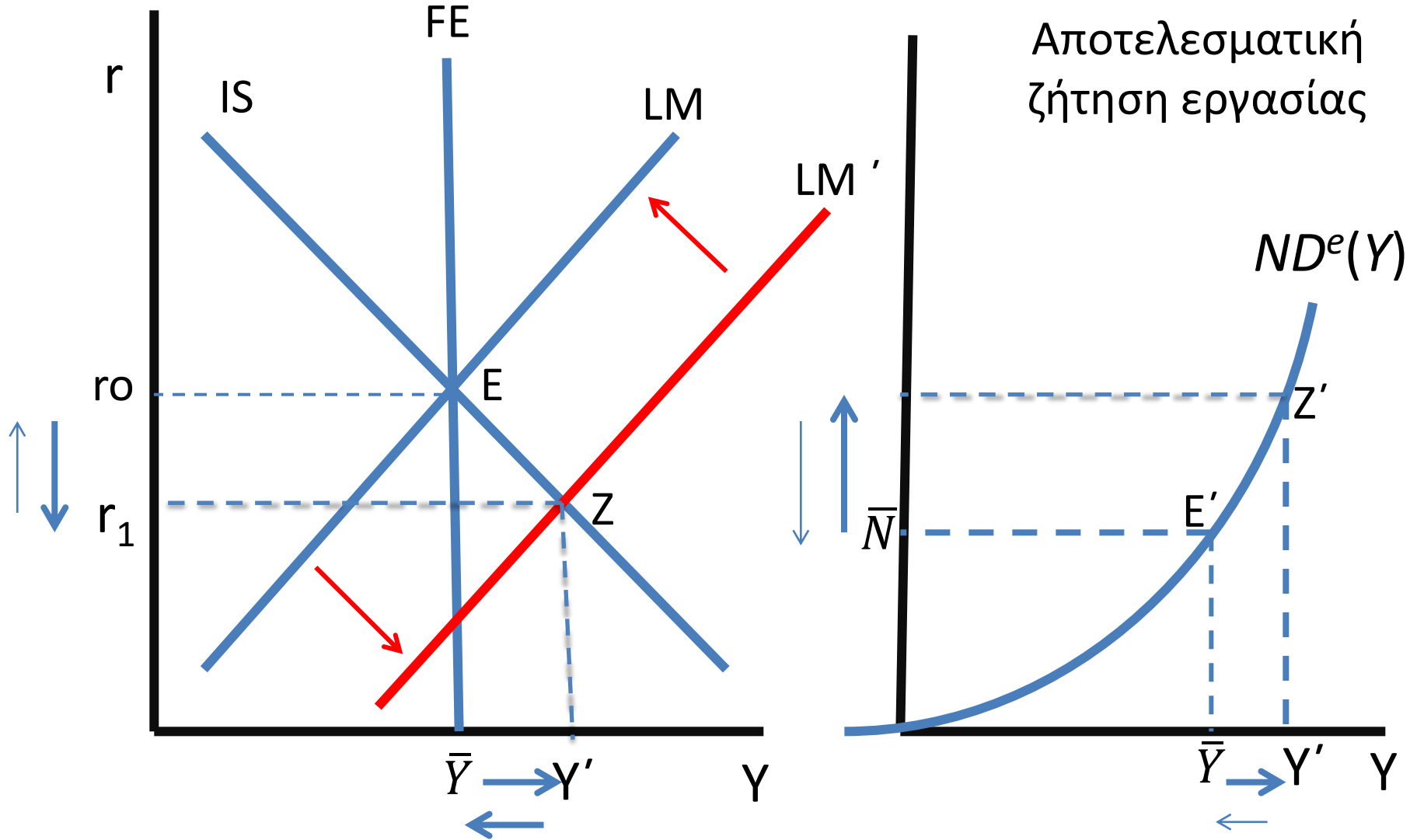
- στο κεϋνσιανό υπόδειγμα *IS-LM*
 - Η κεϋνσιανή ευθεία *FE* διαφέρει απ' αυτήν του κλασικού υποδείγματος σε **δύο σημεία**:
 - 1. Το κεϋνσιανό επίπεδο ισορροπίας στην απασχόλησης:** σημείο τομής της ευθείας αποτελεσματικού μισθού και της καμπύλης ζήτησης εργασίας (όχι στο σημείο όπου η προσφορά ισούται με τη ζήτηση εργασίας, όπως στο κλασικό υπόδειγμα).
 - 2. Μεταβολές στην προσφορά εργασίας δεν επηρεάζουν την ευθεία *FE*** στο κεϋνσιανό υπόδειγμα (σε αντίθεση με το κλασικό).

Αύξηση της προσφοράς χρήματος: Νομισματική πολιτική στο κεϋνσιανό υπόδειγμα *IS-LM*

- Ζήτηση για προϊόντα αυξάνεται
- Τιμές άκαμπτες σταθερές βραχυχρόνια → το επίπεδο των τιμών δεν προσαρμόζεται για να αποκατασταθεί η γενική ισορροπία.
 - Οι κεϋνσιανοί υποθέτουν ότι όταν δεν επιτυγχάνεται γενική ισορροπία, η οικονομία βρίσκεται στο σημείο τομής των καμπυλών *IS* και *LM*, αλλά όχι απαραίτητα πάνω στην ευθεία *FE*.
 - Συνέπεια της υπόθεσης ότι οι επιχειρήσεις ικανοποιούν τη ζήτηση των αγαθών τους μεταβάλλοντας την απασχόληση.

- Επιπτώσεις νομισματικής πολιτικής στο υπόδειγμα IS-LM:
 - Η καμπύλη **LM μετατοπίζεται δεξιά.**
 - Το **προϊόν αυξάνεται** και το **πραγματικό επιτόκιο μειώνεται.**
 - Οι επιχειρήσεις αυξάνουν **την παραγωγή** και την **απασχόληση** λόγω της αυξημένης ζήτησης.
 - Η αύξηση της προσφοράς χρήματος ονομάζεται επεκτατική (χαλαρή) νομισματική πολιτική. Η μείωση της προσφοράς χρήματος ονομάζεται περιοριστική (συσταλτική) νομισματική πολιτική.

Αύξηση της προσφοράς χρήματος

Επεκτατική νομισματική πολιτική

- Αύξηση προσφοράς χρήματος → μείωση του επιτοκίου:
 - Το χαμηλότερο πραγματικό επιτόκιο αυξάνει την **κατανάλωση** και την **επένδυση**.
 - Με μεγαλύτερη ζήτηση για προϊόντα, η απασχόληση και η **παραγωγή** των επιχειρήσεων αυξάνει.
- **Τελικά, οι τιμές αυξάνονται**, η καμπύλη *LM* επιστρέφει στην αρχική της θέση και η γενική ισορροπία αποκαθίσταται.
- Το χρήμα είναι **ουδέτερο μακροχρόνια**, αλλά **όχι βραχυχρόνια**.

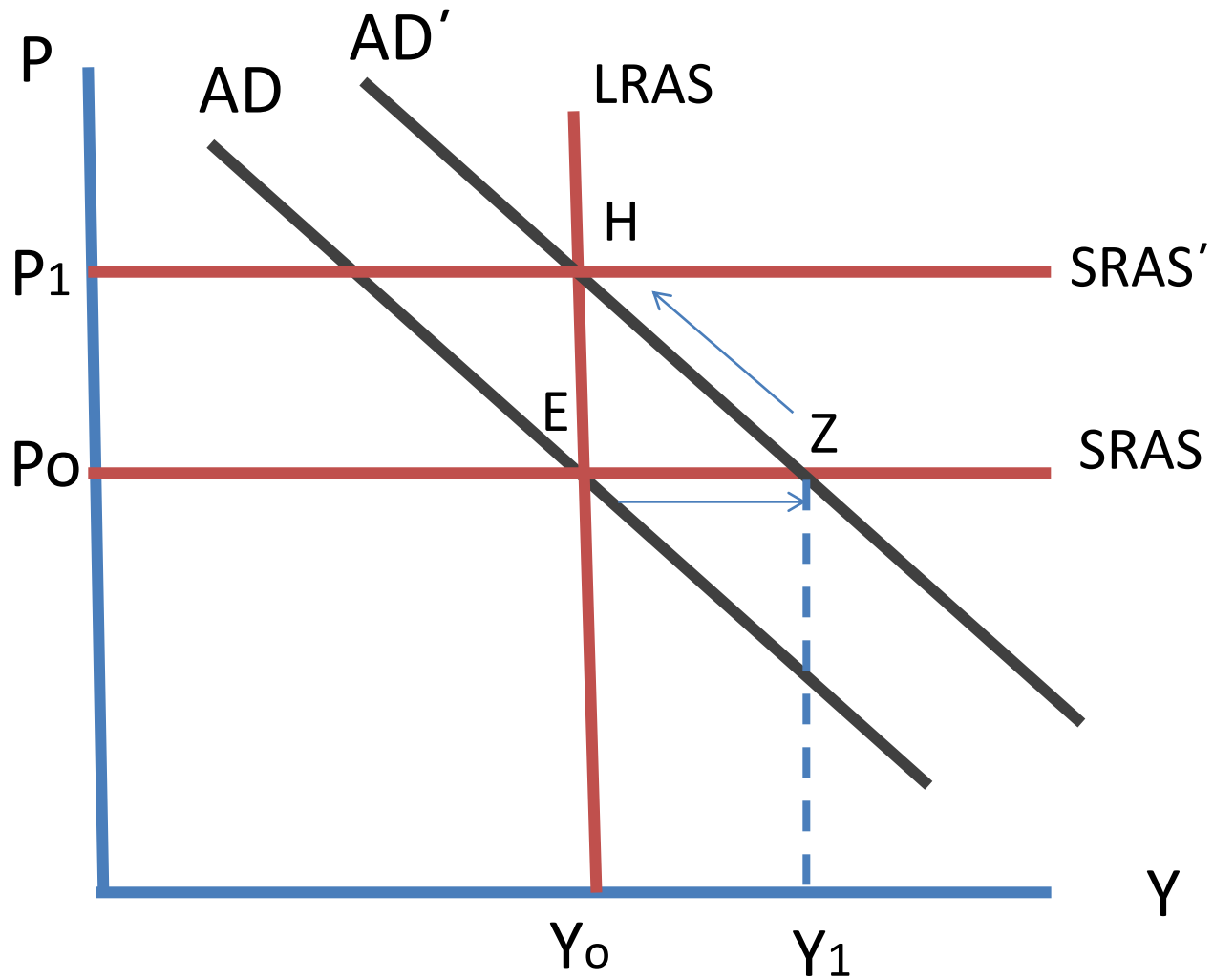
Νομισματική πολιτική και το υπόδειγμα AD-AS

- Η βασική διαφορά μεταξύ της κεϋνσιανής και της κλασικής προσέγγισης είναι η ταχύτητα προσαρμογής των τιμών
 - Στο **κλασικό υπόδειγμα οι τιμές προσαρμόζονται γρήγορα**, οπότε η καμπύλη *SRAS* είναι επουσιώδης.
 - Στο **κεϋνσιανό υπόδειγμα**, η βραχυχρόνια καμπύλη συνολικής προσφοράς (*SRAS*) είναι οριζόντια, (για διάφορους λόγους, π.χ. λόγω του κόστους καταλόγου που αντιμετωπίζουν οι μονοπωλιακά ανταγωνιστικές επιχειρήσεις).

Έστω αύξηση της προσφοράς χρήματος 10%

- μετατόπιση της καμπύλης **AD** προς τα πάνω κατά 10%.
 - Βραχυχρόνια, το προϊόν αυξάνεται μέχρι το σημείο όπου η καμπύλη **SRAS** τέμνει την καμπύλη **AD**.
 - Μακροχρόνια, το επίπεδο των τιμών αυξάνεται, μετατοπίζοντας την καμπύλη **SRAS** προς τα πάνω, ώστε να τέμνει τις καμπύλες **AD** και **LRAS**.
- Στο κεϋνσιανό υπόδειγμα, το χρήμα δεν είναι ουδέτερο βραχυχρόνια, αλλά είναι ουδέτερο μακροχρόνια.

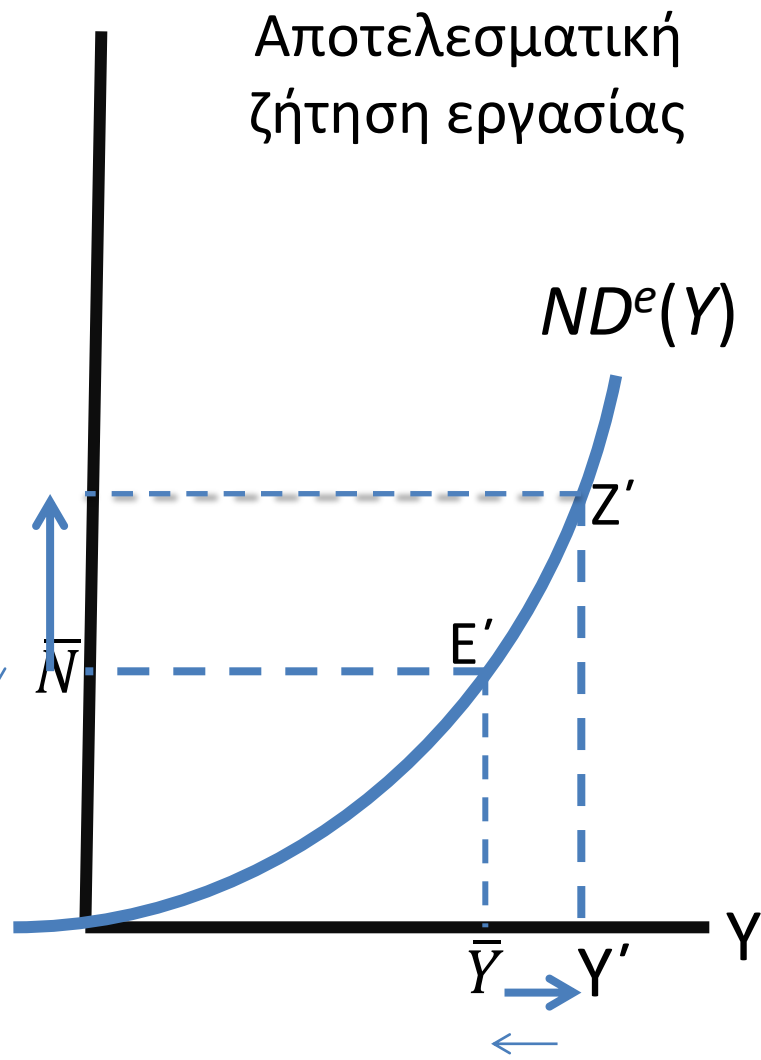
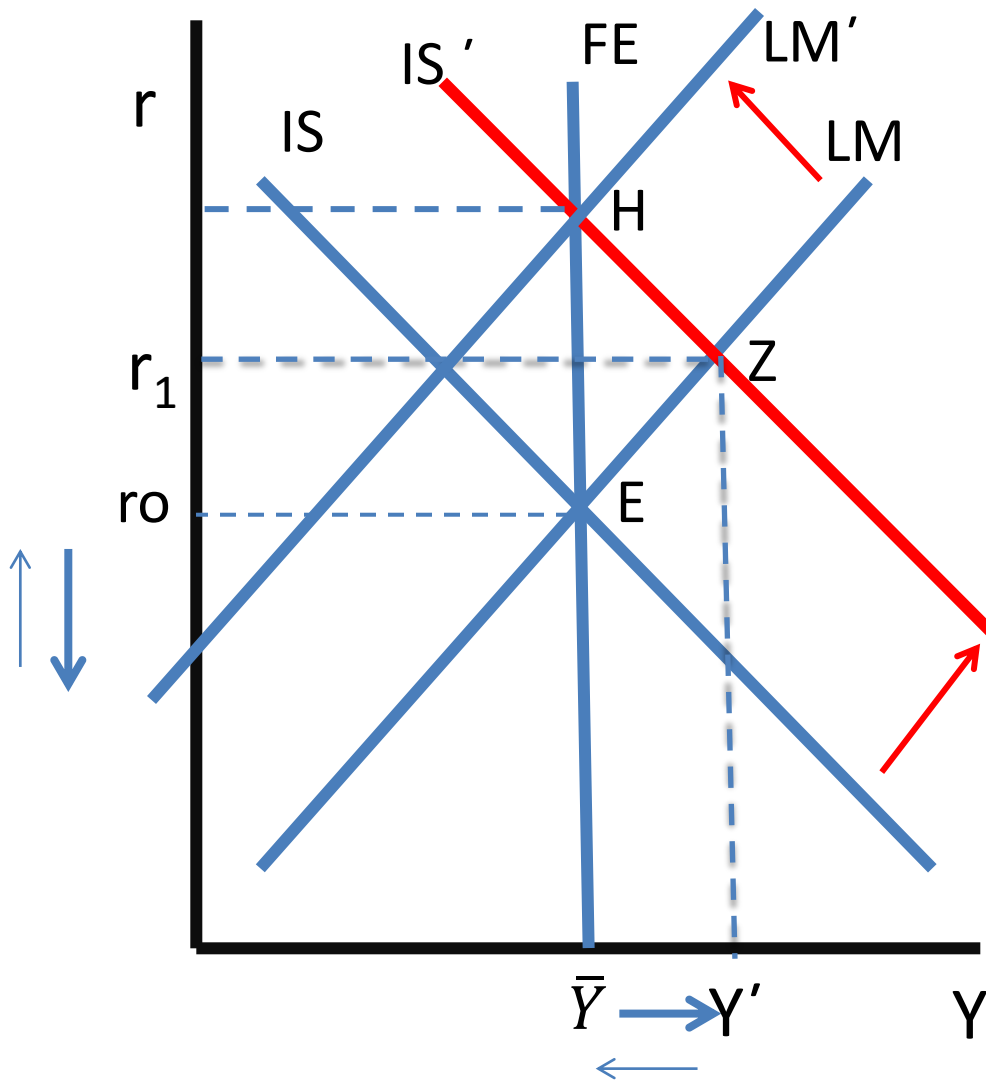
Αύξηση της προσφοράς χρήματος($E \rightarrow Z \rightarrow H$)

Δημοσιονομική πολιτική στο κεϋνσιανό υπόδειγμα

- Δημοσιονομική πολιτική
 - Αποτελέσματα μιας αύξησης των δημοσίων δαπανών:
 - μια παροδική αύξηση των δημοσίων δαπανών μετατοπίζει την **IS** προς τα δεξιά.
 - **Βραχυχρόνια**, το προϊόν και το πραγματικό επιτόκιο αυξάνονται .

Αύξηση των δημοσίων δαπανών

Ο πολλαπλασιαστής: $\Delta Y/\Delta G$

- δείχνει πόσο αυξάνεται το προϊόν μετά από μια αύξηση των δημοσίων δαπανών.
 - **κεϋνσιανοί**: πολλαπλασιαστής >μεγαλύτερος από 1.
 - Το συνολικό προϊόν δεν αυξάνεται μόνο εξαιτίας των δημοσίων δαπανών, αλλά και από τις αυξήσεις του προϊόντος που προέρχονται από τον ιδιωτικό τομέα.
 - **Κλασική ανάλυση**: το προϊόν αυξάνεται, αλλά μόνο λόγω της αύξησης των παρόντων ή μελλοντικών φόρων, που αυξάνει την προσφορά εργασίας, μετατοπίζοντας την ευθεία FE δεξιά.

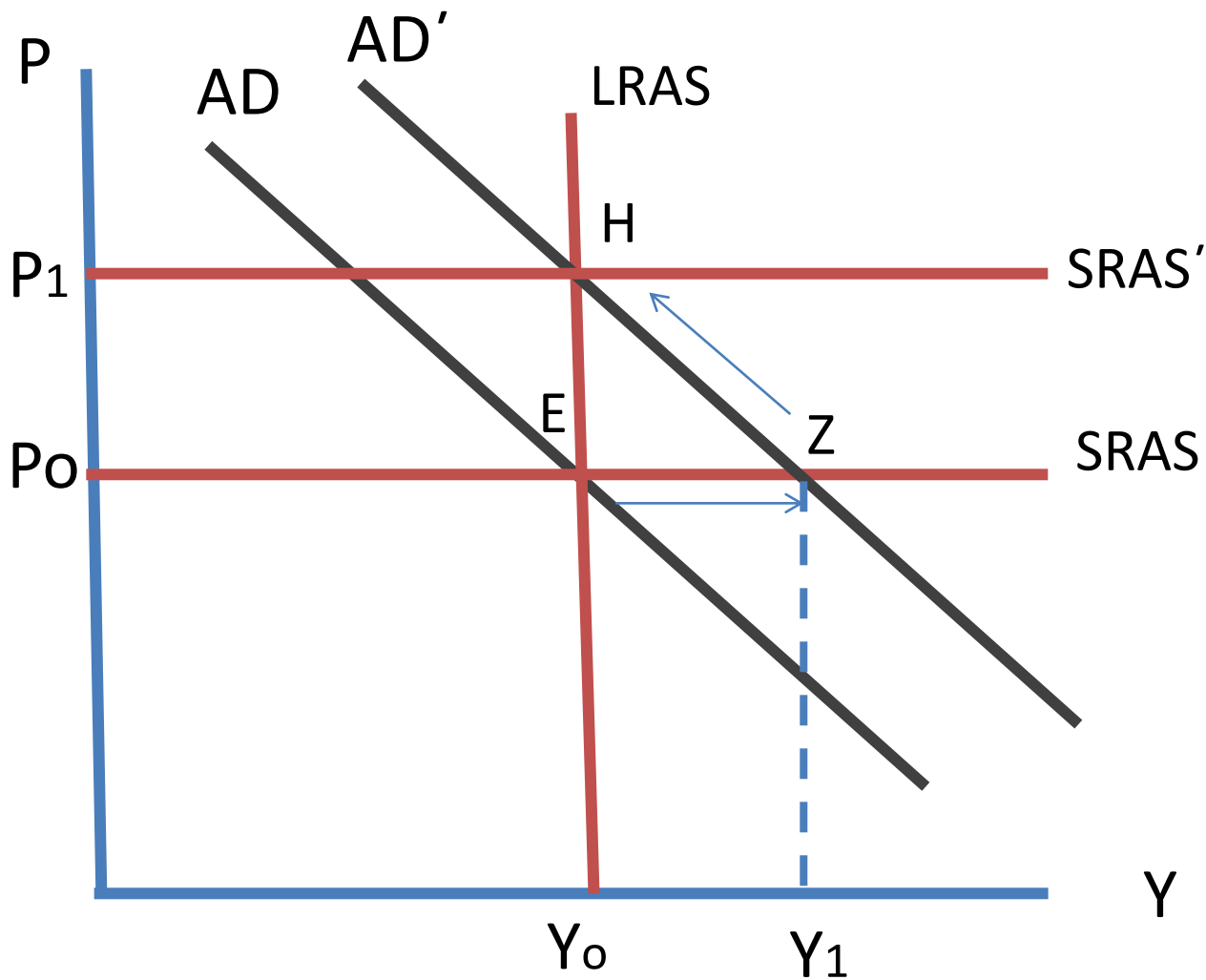
Μακροχρόνια αυξάνονται και οι τιμές:

- Ως αποτελέσματα της \uparrow των δημοσίων δαπανών,
- οι **τιμές αυξάνονται** μακροχρόνια.
- Καθώς οι τιμές προσαρμόζονται, η καμπύλη **LM** μετατοπίζεται αριστερά και η ισορροπία επανέρχεται στο επίπεδο του προϊόντος πλήρους απασχόλησης με υψηλότερο πραγματικό επιτόκιο από πριν.

κεϋνσιανό υπόδειγμα: Δημοσιονομική πολιτική και AD-AS

- Αύξηση δημοσίων δαπανών
 - AD: δεξιά
 - Βραχυχρόνια: Y αυξάνεται, τιμές σταθερές.
 - Μακροχρόνια: αυξάνονται οι τιμές.
 - SRAS \rightarrow πάνω.
 - Y επανέρχεται στο επίπεδο πλήρους απασχόλησης.

Αύξηση των δημοσίων δαπανών($E \rightarrow Z \rightarrow H$)

Δημοσιονομική πολιτική: μείωση φορολογίας

- **Κεϋνσιανοί:**
- μια μείωση των φόρων είναι **επεκτατική**, όπως και μια αύξηση των δημοσίων δαπανών.
- ***Απορρίπτουν τη ρικαρντιανή ισοδυναμία***, θεωρούν ότι η μείωση των φόρων αυξάνει την καταναλωτική δαπάνη, μειώνει την εθνική επιθυμητή αποταμίευση. Η καμπύλη *IS* προς τα δεξιά.

Δημοσιονομική πολιτική: δημόσιες δαπάνες-φόροι

- Η μόνη **διαφορά** μεταξύ μείωσης των φόρων και αύξησης των δημοσίων δαπανών είναι ότι
- **Όταν ↓ φόροι** → αυξάνεται η κατανάλωση → αυξάνεται το προϊόν πλήρους απασχόλησης
- **$Y(\uparrow) = C(\uparrow) + I + G$**

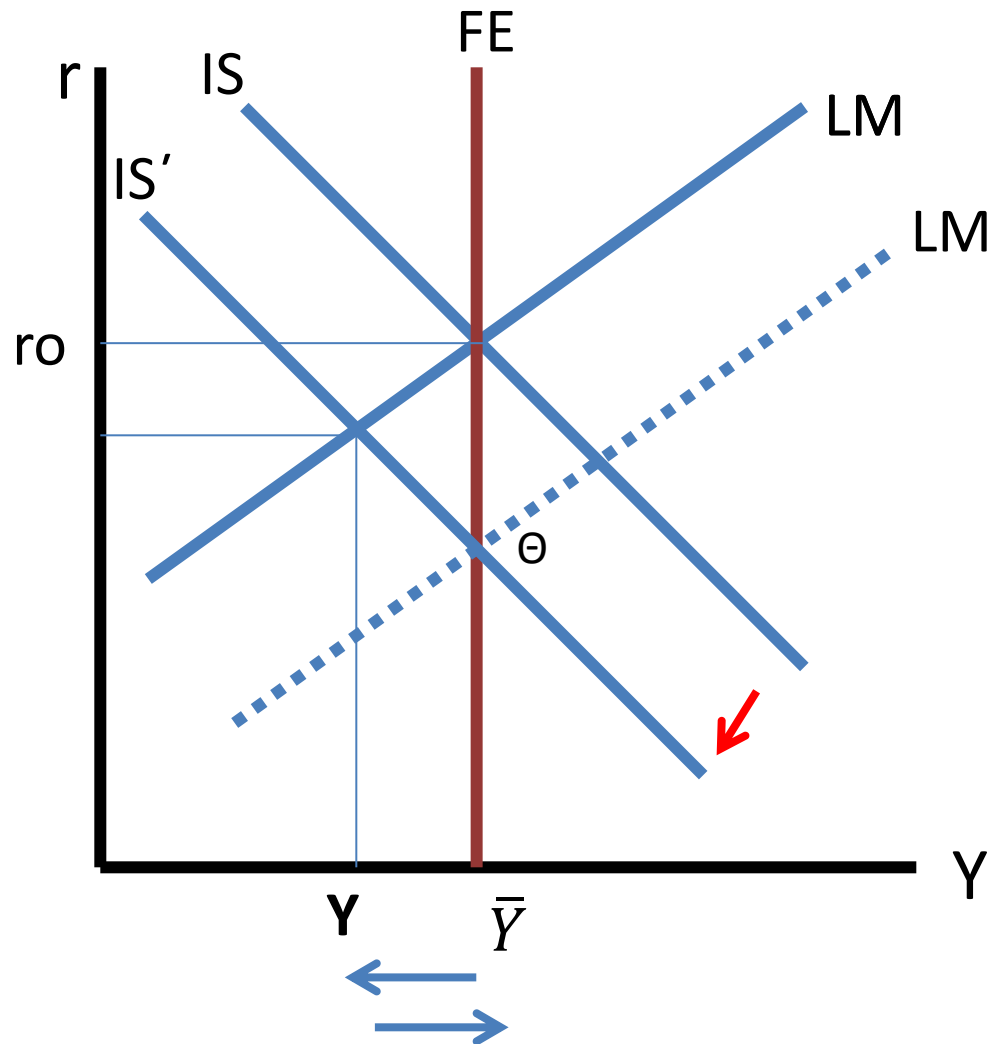
- **Όταν ↑ οι δημόσιες δαπάνες** → αυξάνεται το προϊόν πλήρους απασχόλησης άμεσα:
- **$Y(\uparrow) = C + I + G(\uparrow)$**

Η κεϋνσιανή θεωρία των οικονομικών κύκλων και η μακροοικονομική σταθεροποίηση

- Κεϋνσιανοί:
 - οι **διαταραχές της συνολικής ζήτησης** αποτελούν την κύρια αιτία των διακυμάνσεων των οικονομικών κύκλων
 - Οι διαταραχές της συνολικής ζήτησης είναι διαταραχές στις καμπύλες *IS* και *LM*, π.χ.:
 - οι μεταβολές της **δημοσιονομικής πολιτικής**,
 - οι μεταβολές της επιθυμητής **επένδυσης** που προέρχονται από μεταβολές του προσδοκώμενου οριακού προϊόντος του κεφαλαίου,
 - οι αλλαγές του **οικονομικού κλίματος** που επηρεάζουν την επιθυμητή **αποταμίευση (κατανάλωση)**,
 - αλλαγές στην **προσφορά** και **ζήτηση χρήματος**.

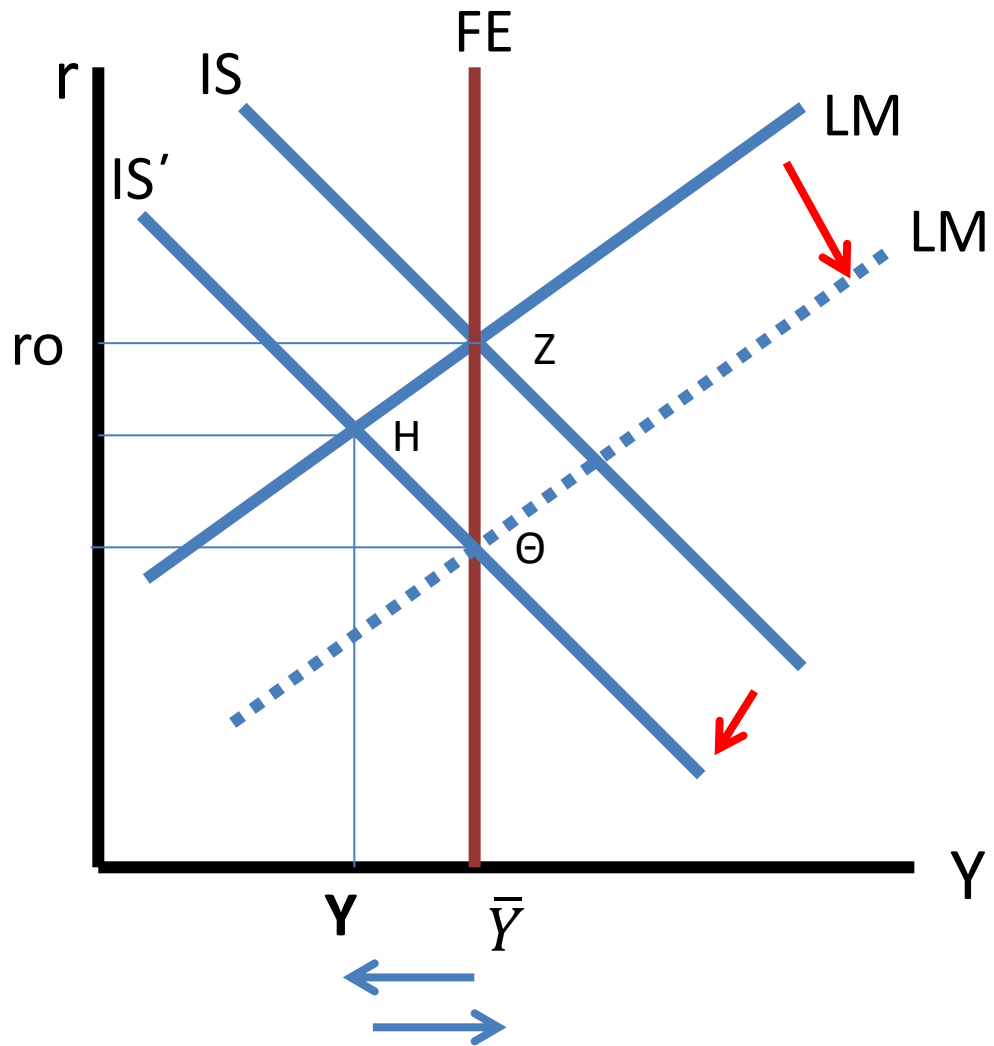
Ύφεση που οφείλεται σε διαταραχή της συνολικής ζήτησης

μείωση της
εμπιστοσύνης
των
καταναλωτών
οδηγεί σε
ύφεση

ΗΠΑ: Ύφεση που οφείλεται
στη μείωση της ζήτησης για εξαγωγές από την ευρωζώνη

μείωση ζήτησης
για εξαγωγές
οδηγεί σε
ύφεση

Η κεϋνσιανή θεωρία των οικονομικών κύκλων και η μακροοικονομική σταθεροποίηση

- Μια **ύφεση** προκαλείται
- μετατόπιση της καμπύλης **συνολικής ζήτησης** προς τ' αριστερά:
- Αυτό οφείλεται ή
- σε μετατόπιση της καμπύλης **IS** προς τα κάτω-αριστερά, είτε
- σε μετατόπιση της καμπύλης **LM** προς τα πάνω-αριστερά.

Η κεϋνσιανή θεωρία των οικονομικών κύκλων και η μακροοικονομική σταθεροποίηση

- Η κεϋνσιανή θεωρία ερμηνεύει αρκετά από τα γνωρίσματα των οικονομικών κύκλων
 - Παρουσιάζονται επαναλαμβανόμενες διακυμάνσεις του προϊόντος.
 - Η **απασχόληση** κινείται στην ίδια κατεύθυνση με το **προϊόν**.
 - Το **χρήμα** είναι προκυκλικό και προπορευόμενο.

- Η **επένδυση** και η **δαπάνη** για διαρκή αγαθά είναι **προκυκλικές** και **ασταθείς**.
 - Αυτό εξηγείται από το κεϋνσιανό υπόδειγμα, αφού οι διαταραχές στην επένδυση και στη δαπάνη διαρκών αγαθών αποτελούν την κύρια αιτία των οικονομικών κύκλων.
 - Ο Keynes πίστευε στις «ενστικτώδεις συμπεριφορές» (animal spirits):
 - διακυμάνσεις της αισιοδοξίας και της απαισιοδοξίας, ως μια σημαντική αιτία κυκλικών διακυμάνσεων.

κεϋνσιανό υπόδειγμα: τιμές-πληθωρισμός:

- Ο **πληθωρισμός είναι προκυκλικός και υστερόχρονος**
 - **το επίπεδο των τιμών μειώνεται** αφού μια ύφεση έχει αρχίσει και η οικονομία κατευθύνεται προς γενική ισορροπία .
 - **το επίπεδο των τιμών αυξάνεται** αφού έχει εκδηλωθεί η φάση υπερθέρμανσης της οικονομίας και αυτή κατευθύνεται προς γενική ισορροπία.

Παραγωγικότητα εργασίας:

- **Προκυκλική παραγωγικότητα της εργασίας** και διατήρηση της απασχόλησης
 - **Στη φάση της ύφεσης**, οι επιχειρήσεις ενδέχεται να συγκρατούν εργασία παρά να απολύουν εργαζομένους, εξαιτίας του κόστους πρόσληψης και εκπαίδευσης νέων εργατών.
 - Αυτή η διατήρηση της απασχόλησης → χρησιμοποιείται λιγότερο εντατικά η εργασία, σε δευτερεύουσες ασχολίες ή στη συντήρηση, που δεν συνεισφέρουν στο μετρούμενο προϊόν
 - → **παραγωγικότητα εργασίας** μειώνεται.

Προκυκλική παραγωγικότητα της εργασίας και συγκράτηση εργασίας

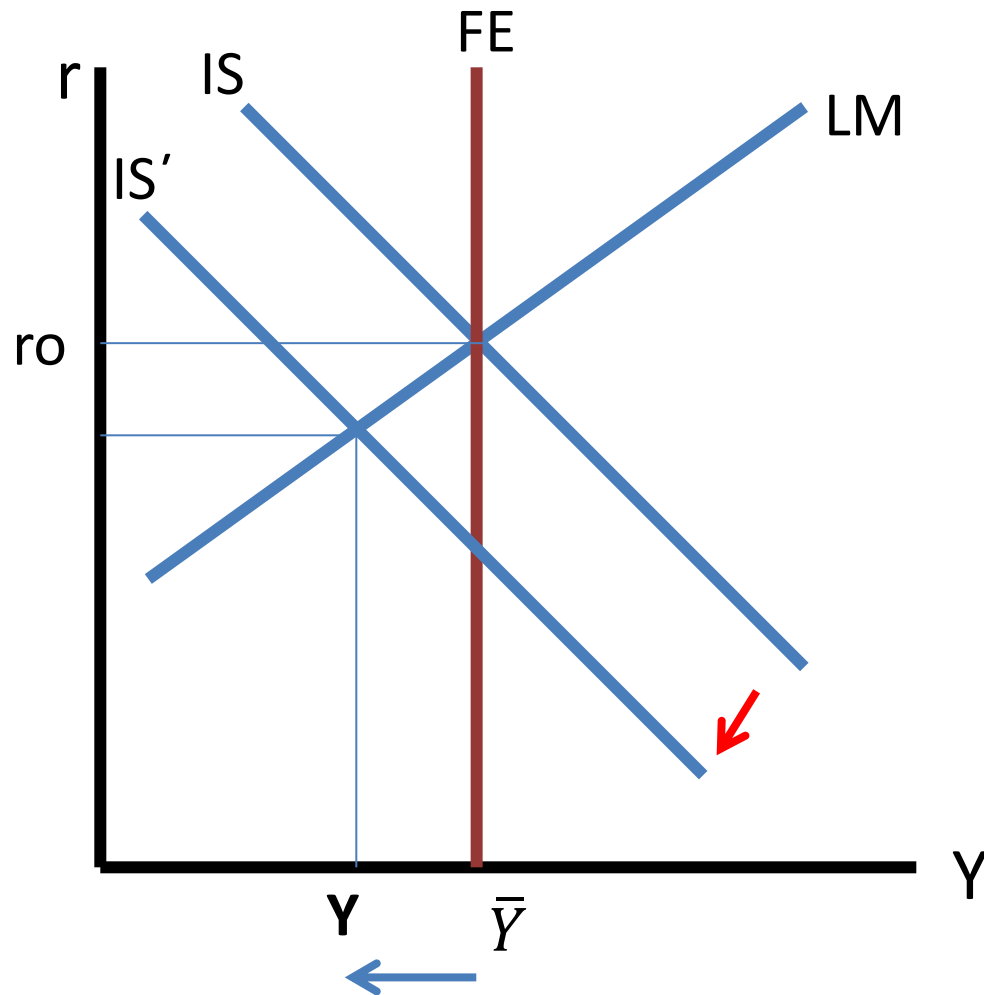
- Κατά τη διάρκεια μιας **ύφεσης**, η μετρούμενη παραγωγικότητα είναι χαμηλή, παρόλο που η συνάρτηση παραγωγής είναι σταθερή.
- Η **συγκράτηση-διατήρηση της εργασίας** εξηγεί γιατί η παραγωγικότητα της εργασίας είναι, προκυκλική (σύμφωνα με τα στοιχεία) .
- Δεν χρησιμοποιείται η υπόθεση των κλασικών ότι οι κάμψεις και οι επεκτάσεις προκαλούνται από διαταραχές της παραγωγικότητας .

Μακροοικονομική σταθεροποίηση

- Οι κεϋνσιανοί υποστηρίζουν **την κρατική παρέμβαση** για τη σταθεροποίηση της οικονομίας.
- Οι κάμψεις-υφέσεις είναι ανεπιθύμητες γιατί οι άνεργοι πλήττονται.
- Υποθέτουμε ότι μια διαταραχή μετατοπίζει την καμπύλη **IS** προς τα κάτω, προκαλώντας κάμψη.

Σταθεροποιητική πολιτική

μείωση της
εμπιστοσύνης
των
καταναλωτών
οδηγεί σε
ύφεση

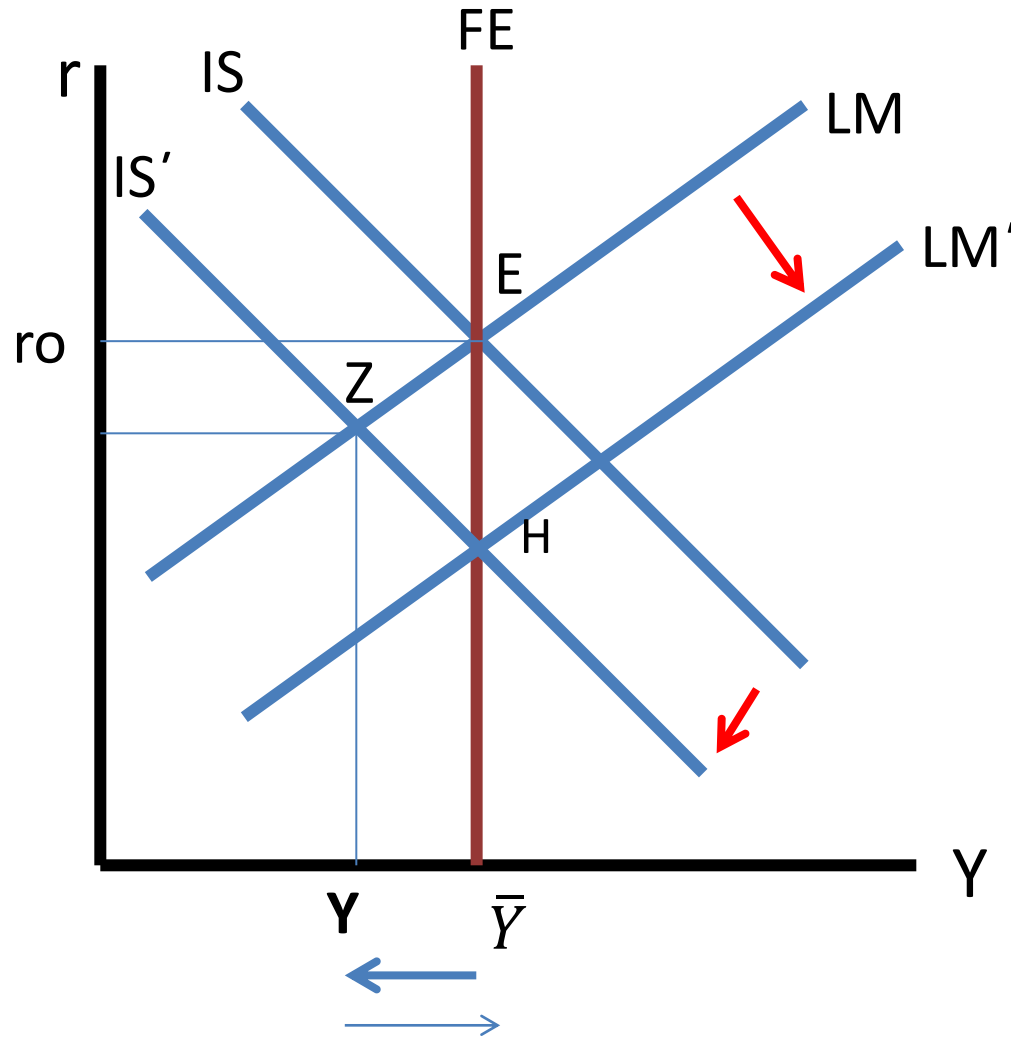

Η κεϋνσιανή θεωρία των οικονομικών κύκλων και η μακροοικονομική σταθεροποίηση

- Αν η κυβέρνηση δεν πάρει μέτρα, τελικά το επίπεδο των τιμών θα μειωθεί, επαναφέροντας τη γενική ισορροπία. Όμως, το προϊόν και η απασχόληση μπορεί να παραμείνουν κάτω από τα επίπεδα πλήρους απασχόλησης για κάποιο διάστημα.
- Η κυβέρνηση θα μπορούσε **να παρέμβει:**
 - **↑ την προσφορά χρήματος**, μετατοπίζοντας την καμπύλη **LM** προς τα κάτω για να φέρει την οικονομία σε γενική ισορροπία.
 - **↑ τις δημόσιες δαπάνες** μετατοπίζοντας την καμπύλη **IS** προς τα πάνω, στην αρχική της θέση, για να επαναφέρει τη γενική ισορροπία.

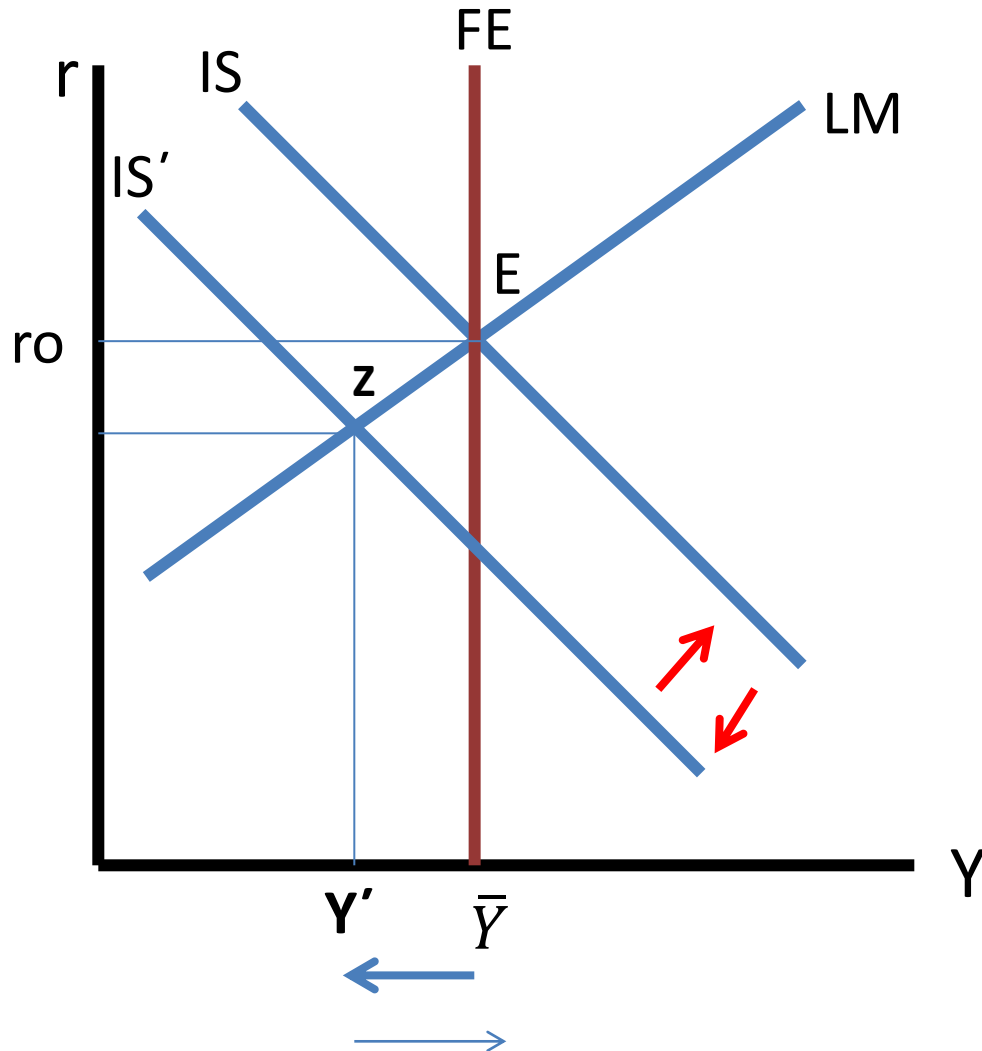
Σταθεροποιητική πολιτική: αύξηση προσφοράς χρήματος

μείωση της
εμπιστοσύνης
των
καταναλωτών
οδηγεί σε
ύφεση

Σταθεροποιητική πολιτική: αύξηση των δημοσίων δαπανών

μείωση της
εμπιστοσύνης
των
καταναλωτών
οδηγεί σε
ύφεση

Μακροοικονομική σταθεροποίηση

- Η χρησιμοποίηση **νομισματικής ή δημοσιονομικής πολιτικής** έχει το πλεονέκτημα της άμεσης επαναφοράς στη γενική ισορροπία, χωρίς να περιμένουμε κάποιο χρονικό διάστημα ώστε να μειωθούν οι τιμές.
- **Το επίπεδο των τιμών όμως είναι υψηλότερο** μακροχρόνια, όταν χρησιμοποιείται κάποια πολιτική από ό,τι θα ήταν αν η κυβέρνηση δεν έπαιρνε καθόλου μέτρα.

Η επιλογή μεταξύ νομισματικής ή δημοσιονομικής πολιτικής επηρεάζει την σύνθεση της δαπάνης

- Μια **αύξηση των δημοσίων δαπανών** εκτοπίζει την καταναλωτική και την επενδυτική δαπάνη (λόγω της αύξησης του πραγματικού επιτοκίου). (φαινόμενο παραγκωνισμού (*crowding out*) του ιδιωτικού τομέα)
- Το φορολογικό βάρος επίσης αυξάνεται όταν οι δημόσιες δαπάνες αυξάνονται, μειώνοντας κι άλλο την κατανάλωση.

- **Μακροοικονομική σταθεροποίηση** είναι η χρήση νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής για την άμβλυση του οικονομικού κύκλου. Ονομάζεται και διαχείριση της συνολικής ζήτησης.
- **Στην πράξη**, η μακροοικονομική σταθεροποίηση δεν υπήρξε ιδιαίτερα επιτυχής.
- Ένα πρόβλημα έγκειται στην **εκτίμηση της απόστασης της οικονομίας από το επίπεδο πλήρους απασχόλησης**, αφού δεν μπορούμε να μετρήσουμε ή να αναλύσουμε την κατάσταση της οικονομίας με ακρίβεια.

Δυσκολίες της μακροοικονομικής σταθεροποίησης

- Δεν γνωρίζουμε ακριβώς **την ποσοτική επίδραση** μιας μεταβολής της σταθεροποιητικής πολιτικής στο προϊόν και την απασχόληση.
- **Χρόνος** εμφάνισης για αποτελέσματα.
- Στο μεταξύ άλλα προβλήματα και γεγονότα παρεμβάλλονται.
- → η γνώση είναι ανακριβής ή αόριστη.
- Επομένως: η σταθεροποιητική πολιτική δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την «απόλυτη ενορχήστρωση» της οικονομίας, αλλά **για την αντιμετώπιση σοβαρών κρίσεων.**

Εφαρμογή: Το όριο του μηδενός

- **Η Ιαπωνική οικονομία** σημείωσε απότομη κάμψη τη δεκαετία του '90, με ρυθμό μεγέθυνσης κοντά στο **μηδέν**.
 - Η Ιαπωνία βρισκόταν σε μια «**παγίδα ρευστότητας**».
 - Τα ονομαστικά επιτόκια έφτασαν ουσιαστικά στο **μηδέν**.
 - Αφού τα ονομαστικά επιτόκια δεν μπορούν να μειωθούν κάτω από το μηδέν, η νομισματική πολιτική ήταν αναποτελεσματική.

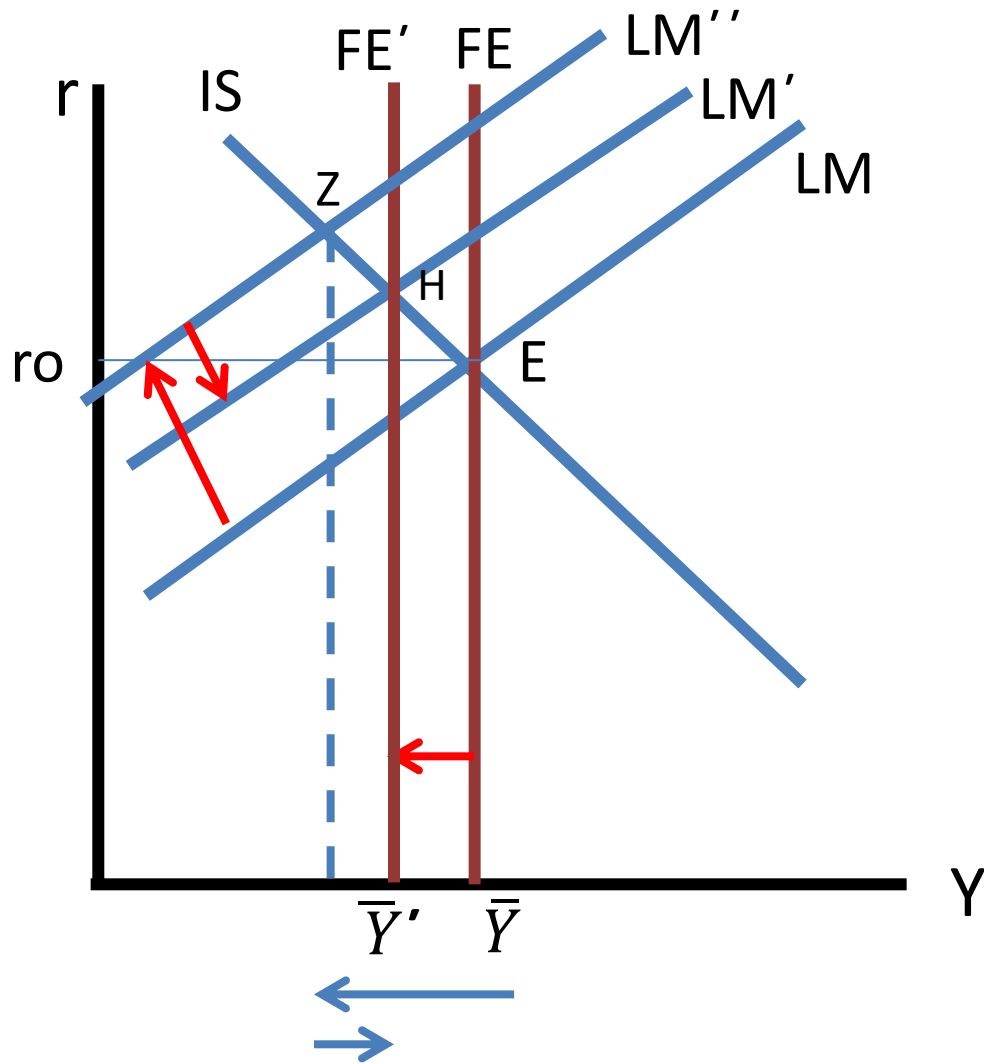
Διαταραχές της προσφοράς στο κεϋνσιανό υπόδειγμα

- Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '70, οι κεϋνσιανοί εστίαζαν στις **διαταραχές της ζήτησης**, θεωρώντας ότι αποτελούν την κύρια αιτία των οικονομικών κύκλων.
- Όμως η διαταραχή της **τιμής του πετρελαίου το 1973**, ανάγκασε τους κεϋνσιανούς να αναμορφώσουν τη θεωρία τους.
- Σήμερα, οι κεϋνσιανοί δέχονται ότι **οι διαταραχές της προσφοράς** μπορούν να προκαλέσουν υφέσεις, αλλά δεν πιστεύουν ότι αποτελούν την κύρια αιτία των υφέσεων.

Διαταραχές της προσφοράς στο κεϋνσιανό υπόδειγμα: αύξηση της τιμής πετρελαίου

- Μια δυσμενής διαταραχή της τιμής του πετρελαίου μετατοπίζει την ευθεία **FE** προς τ' αριστερά .
- Το μέσο επίπεδο των τιμών αυξάνεται.
- Η καμπύλη **LM** μετατοπίζεται προς τα πάνω αριστερά.
- Δεν είναι βέβαιο ότι η μετατόπιση της καμπύλης **LM** θα είναι μεγαλύτερη από τη μετατόπιση της ευθείας **FE**.
- **Βραχυχρόνια, ο πληθωρισμός αυξάνεται, το προϊόν μειώνεται.**

Μια διαταραχή της τιμής του πετρελαίου στο κενό υποδείγμα

Σταθεροποιητική πολιτική και μείωση της συνολικής προσφοράς

- Η σταθεροποιητική πολιτική δεν μπορεί να κάνει πολλά όταν «επιβραδύνεται» η οικονομική δραστηριότητα.
- διότι το προϊόν πλήρους απασχόλησης έχει μειωθεί.
- Ο πληθωρισμός είναι ήδη αυξημένος λόγω της διαταραχής.
- Μια επεκτατική πολιτική για την αύξηση του προϊόντος θα ενισχύσει τις **πληθωριστικές πιέσεις**.

Τα υποδείγματα DSGE και η αντιπαράθεση κλασικών-κεϋνσιανών

- Μέχρι πρόσφατα, οι κλασικοί χρησιμοποιούσαν πολύ διαφορετικά υποδείγματα από τους κεϋνσιανούς.
- Τα τελευταία χρόνια υπάρχει ανταλλαγή ιδεών.
- Οι **κεϋνσιανοί** έχουν αρχίσει να χρησιμοποιούν τα υποδείγματα **DSGE** (δυναμικά, στοχαστικά, υποδείγματα γενικής ισορροπίας).
- Οι **κλασικοί** έχουν αρχίσει να χρησιμοποιούν την υπόθεση για ακαμψία των τιμών-μισθών και τον **ατελή ανταγωνισμό**.
- Οι οικονομολόγοι μπόρεσαν να συμβιβάσουν **τα «αθροιστικά-συνολικά υποδείγματα»** με υποδείγματα που ενσωματώνουν **μικροοικονομικά στοιχεία**.
- Κλασικοί και κεϋνσιανοί διαφωνούν σχετικά με την ταχύτητα προσαρμογής των **τιμών** και των **μισθών** και το ρόλο της οικονομικής πολιτικής.